

تعریف مسمومیت دارویی :

هر دارو یا ماده ای که فرد برای درمان، بیش از حد مجاز استفاده می کند و حتی داروهایی که برای کاربرد درمانی در دوز مجاز مصرف ولی منجر به مشکلاتی در بدن می شوند و از بدن دفع نمی شوند را مسمومیت دارویی می گوئیم.

نکاتی که در مسمومیت دارویی اهمیت دارند:

همان طور که گفتیم در مسمومیت دارویی تشخیص نوع داروی مصرفی بسیار مهم است . گاهی اوقات بعضی داروها عوارض و مسمومیت شان نسبت به مقدار دوز درمانی بسیار به هم نزدیک هستند، مثلا دارویی مثل دیگوکسین برای

کسانی که به مشکلات قلبی دچارند و انقباض قلب شان به طور منظم انجام نمی شود، تجویز می شود اما نکته مهم این است که دوز درمانی به دوز مسمومیت خیلی نزدیک است و مصرف کمی بیش از حد آن موجب مسمومیت می شود. بنابراین به افرادی که نظیر این داروها را مصرف می کنند، می گوئیم تا نصف قرص را میل کنند یا اگر قرص کامل را می خورند دو روز در هفته دارو را مصرف نکنند تا اثرات مسمومیت ایجاد نشود.

مصرف چه داروهایی خطرات جدی برای انسان دارد؟

دسته ای از داروها هستند که مصرف کمی از آنها موجب آسیب های جدی و حتی مرگ می شود البته این داروها به ندرت توسط داروخانه ها تجویز می شوند یا طریقه مصرف آنها مثل روش های گوارشی نیست. مثلا قرص برنج که مورد مصرفی آن برای انسان به کار نمی رود و مصرف حتی نصف قرص هم منجر به مرگ انسان می شود. جدا از این مورد من پیشنهاد می کنم تا در خوردن داروهای سه حلقه ای ضداسفردگی نظیر

ایمن پرامین بسیار دقت کنید. این قرص ها به طور معمول در همه خانه ها یافت می شود اما مساله مهم این است که بدن افراد مختلف در دوزهای متفاوت این داروها عکس العمل عجیبی نشان می دهند. بیمارانی داشتیم که با خوردن پنج عدد از این قرص ها دچار مسمومیت شده اند و عوارض خطرناکی را نیز در برداشته است و شاید شخص دیگری ۲۰ عدد از این قرص ها را مصرف کند اما اتفاقی برایش نیفتد.

علائم مسمومیت دارویی چه مواردی هستند؟

گاهی اوقات دیده می شود که بسیاری از مردم به دلایل مختلف مثلا سردرد یا دندان درد به طور مکرر از قرص های مثل استامینوفن استفاده می کنند. باید بدانید که مصرف یک یا دو عدد از این قرص باعث ایجاد مسمومیت نمی شود ولی اثرات چنین دارویی در بدن به صورت تجمعی است یعنی با مصرف مداوم امثال چنین قرص هایی اثرات آن در بدن جمع می شود و بعد از گذشت مدتی علائم مسمومیت را ایجاد می کنند. تنفس

های تند یا حالت تهوع، سردرد و سرگیجه همگی از نشانه های مسمومیت چنین داروهایی هستند. ولی مشکلی که در اینجا وجود دارد این است که هیچ کدام از داروها ویژگی اختصاصی ندارند که بتوان با توجه به آن نوع مسمومیت یا دارو را حدس زد. داروهایی مثل آتروپین و امثال آن موجب گشادی مردمک چشم می شوند. یادتان باشد اگر دارویی را با تجویز پزشک برای درمان ناراحتی مصرف می کنید به هیچ عنوان در موارد دیگر برای رفع ناراحتی های دیگر مثل سردرد و غیره استفاده نکنید. عدم رعایت این موضوع نیز می تواند موجب بروز مسمومیت دارویی شود چون شرایط جسمانی شما ممکن است با گذشته متفاوت باشد، بنابراین از خوددرمانی به شدت پرهیز کنید تا دچار مسمومیت نشوید.

مصرف بیش از حد دارو به کدام یک از اعضای بدن آسیب می زند؟

داروها براساس اینکه مکانیسم اثرشان در جاهای مختلف بدن است، متفاوت هستند. مثلا داروی آسپرین در مسیری از بدن عمل می کند و باعث

می شود تا مخاط معده کاهش پیدا کند و محافظ های معده را ضعیف می کند و در نتیجه موجب زخم های گوارش می شوند. بعضی از داروها بر کبد تاثیر می گذارند یعنی اگر فرد بیمار مبتلا به بیماری کبد باشد و این دسته داروها را مصرف کند، دچار مسمومیت شدید می شود. هر دارویی برای قسمت خاصی از بدن تجویز می شود و اگر داروی مصرفی کاربرد عمومی نداشته باشد می توان نوع دارو را فهمید. توجه داشته باشید بعضی داروها مثل آمپول کلسیم اگر وارد خارج از رگ شود موجب نکرروز ناحیه یعنی از بین بردن سلول های آن منطقه از بدن می شود. بنابراین نوع روش مصرفی دارو نیز حایز اهمیت است و در تشخیص مسمومیت کمک می کند.

چه نکاتی را باید در مصرف داروها رعایت کرد؟

به تاریخ مصرف داروها توجه کنید. اگر داروها را بعد از گذشت تاریخ مصرف استفاده کنید که

آسیب جدی ای به بدن وارد می کنید. دارویی مثل تتروسایکلین که در بعضی کشورها شربت آن نیز تولید می شود، اگر بعد از تاریخ مصرف آن خورده شود، فوق العاده خطرناک است بنابراین اگر دکتر شربت یا قرص را برایتان تجویز کرد، بعد از گذراندن دوره درمانی اگر مقداری از آن باقی مانده، سعی کنید تا آن را دور بریزید و در خانه نگهداری نکنید. یادتان باشد که به هیچ عنوان نمی توانید شربتی را که چهار یا پنج ماه، در یخچال نگهداری شده مصرف کنید، در غیراین صورت ممکن است باعث بروز مسمومیت در میان یکی از افراد خانواده شود.

تهیه و گردآوری:

شهرام خمیسی ، کارشناس ارشد پرستاری و سوپروایزر
آموزشی - سهام اهل یرف ، سوپروایزر آموزش به بیمار و ارتقا
سلامت - ساغر سلطانی کارشناس ارشد مدیریت اطلاعات

اهواز - فاز ۲ پادادشهر - بیمارستان سوانح و سوختگی آیت

... طالقانی (ره)

۰۶۱۳۵۵۴۰۲۵۴ - ۶

تابستان ۱۴۰۰

www.htaleghani.ajums.ac.ir